

# BORBA PROTIV NEDOZVOLJENE TRGOVINE I INSPEKCIJSKI NADZOR

2.00

## PREGLED REALIZACIJE PREPORUKA BK

Preporuke:	Prvobitno date u BK:	Značajan napredak	Određeni napredak	Bez napretka
Nastaviti sa sprovođenjem Nacionalnog programa za suzbijanje sive ekonomije i povezanog Akcionog plana za 2019-2020.	2019	√		
Propisati i sprovesti brz i efikasan postupak regulisanja skladištenja zaplenjene robe između javnog i privatnog sektora.	2019			√
Pristupiti unapređenju uvoznih i izvoznih procedura.	2020		√	
U cilju povećanja efikasnosti kaznenog sistema prema nedozvoljenoj trgovini, uvesti specijalizaciju sudija za prekršaje u privredi.	2019		√	
Unaprediti sistem fiskalnog opterećenja za preduzeća koja posluju u Republici Srbiji izradom registra važećih naknada, u cilju dalje kontrole parafiskalnih nameta.	2018			√
Uspostaviti sistem izveštavanja o merama i efektima Planova aktivnosti (hodograma) i nastaviti sa usvajanjem novog hodograma za kontrolu TNG, kao i za druge proizvode od interesa.	2020		√	
Uvesti online fiskalne kase.	2019	√		

## STANJE

Pandemija COVID-19 i njene društveno-ekonomske posledice, obeležile su 2020. godinu, uz usporavanje privredne aktivnosti i obima trgovine kako u Republici Srbiji, tako i u regionu i svetu. Posledično, fokus državnih organa i privrednih subjekata je prevashodno bio na zaštiti zdravlja stanovništva i očuvanje privredne aktivnosti.

Izuzimajući mere državnih organa povezanih sa pandemijom virusa COVID-19, napomenuli bismo da su nastavljene aktivnosti na institucionalnom unapređenju uslova poslovanja i sistemu kontrole nelegalne trgovine, posebno u drugoj polovini 2020. i 2021. godini.

## POBOLJŠANJA

Krajem marta 2020. godine otvoren je Jedinostveni kontakt centar za prijavljivanje nezakonitosti republičkim inspekcijama, a u oktobru je proširena njegova funkcionalnost povezivanjem sa inspekcijama lokalnih samouprava. Korišćenje kontakta centra je značajno pojednostavilo proceduru slanja predstavi građana.

Objavljene su kontrolne liste i obrasci inspekcija na sajtu [www.inspektor.gov.rs](http://www.inspektor.gov.rs). Inspekcijски nadzori se odvijaju u skladu sa navedenim dokumentima, a dostupnost istih daje pojednostavljenu mogućnost privrednicima da se upoznaju sa uslovima za poslovanje u skladu sa propisima.

Vlada Republike Srbije je u 2021. godini formirala novo Koordinaciono telo za suzbijanje sive ekonomije. Koordinaciono telo je donelo odluku da se započne sa izradom Nacionalnog programa za suzbijanje sive ekonomije za period 2021-2025. Predviđeno je da se u izradu programa uključe i predstavnici privrede, građana i nevladinog sektora u cilju identifikovanja prioriteta i adekvatnih mera za smanjenje nelegalne trgovine u zemlji.

Nastavljen je rad Koordinacione komisije za inspekcijски nadzor Ministarstva državne uprave i lokalne samouprave, formiranjem novog saziva krajem 2020. godine.

Usvojeni su Zakon o fiskalizaciji krajem 2020. godine i Zakon o elektronskom fakturisanju u 2021. godini, koji predviđaju korišćenje modernih tehnologija u cilju digitalizacije evidentiranja prometa, elektronske razmene faktura i jednostavnije i efikasnije kontrole državnih organa. Fazna primena navedenih propisa je planirana od 1. januara 2022. godine, dok je u toku priprema podzakonskih akata. Punom primenom navedenih propisa, očekivani su pozitivni efekti na smanjenje nelegalne trgovine.

Povodom teme unapređenja uvoznih i izvoznih procedura, napomenuli bismo da je UNECE (United Nations Economic Commission for Europe) pripremio Studiju o regulatornim i proceduralnim barijerama u trgovini Srbije, koja je zvanično predstavljena u julu 2021. godine ([Regulatory and Procedural Barriers to Trade in Serbia: Needs Assessment \(ECE/TRADE/460\)](#))

[| UNECE](#)). Studija je rađena u saradnji sa predstavnicima privrede Srbije i sadrži brojne preporuke za unapređenje predmetnih procedura. Dodatno, u toku je sprovođenje projekta Svetske banke „Unapređenje trgovine i saobraćaja Zapadnog Balkana uz primenu višefaznog programskog pristupa“, gde bismo istakli podkomponentu projekta „Jedinstveni nacionalni šalter (NJŠ)“. Implementacijom NJŠ predviđeno je da će privrednici moći da preko jednog portala elektronski podnose i dobijaju sva dokumenta od strane državnih organa koja su potrebna za obavljanje spoljnotrgovinskih aktivnosti. Procenjeno je da bi NJŠ mogao da počne sa radom u okvirnom roku od 3 godine, s obzirom na to da implementacija zahteva obimne aktivnosti u identifikaciji i obezbeđenju neophodne infrastrukture i adekvatnog softverskog rešenja.

## PREOSTALI PROBLEMI

Iz objektivnih razloga (izbijanje pandemije COVID-19), sprovođenje preporuka iz Nacionalnog programa za suzbijanje sive ekonomije za period 2019-2020. je usporeno.

U okviru daljeg unapređenja funkcionalnosti softvera e-inspektor, istakli bismo važnost najavljenog povezivanja sa Jedinstvenim kontakt centrom za prijavljivanje nezakonitosti inspekcijama.

Aktivnosti na obezbeđenju adekvatnog broja novih inspektora i neophodne opreme, kao i unapređenju sistema procene učinka radi povećanja efikasnosti i primanja inspektora, i dalje treba da ostanu jedan od prioriteta.

Javni elektronski registar i portal sa važećim taksama i naknadama, takođe nije implementiran, kao jedan od značajnih elemenata predviđivosti uslova poslovanja.

Sistem izveštavanja o rezultatima implementacije usvojenih hodograma za kontrolu nelegalne trgovine u određenim sektorima/robe još uvek nije finalizovan, a zainteresovane strane nemaju podatke o ostvarenim rezultatima kontrola.

Jedna od najznačajnijih preventivnih mera je adekvatan sistem kažnjavanja nelegalne trgovine, te je i dalje potrebno poboljšati efikasnost međusobne komunikacije kontrolnih organa i sudova, kao i specijalizaciju sudova za prekršaje u privredi.

Imajući u vidu procenjeni obim aktivnosti u cilju pojednostavljenja procedura za uvoz i izvoz, preporuka je da državnim organima navedena tema ostane među prioritetnim.

## PREPORUKE SAVETA

- Usvojiti Nacionalni program za suzbijanje sive ekonomije za period 2021-2025. i prateći Akcioni plan za sprovođenje ovog programa.
- Nastaviti sa aktivnostima na unapređenju sistema inspeksijskog nadzora.
- U cilju povećanja efikasnosti kaznenog sistema prema nedozvoljenoj trgovini, uvesti specijalizaciju sudija za prekršaje u privredi.
- Unaprediti sistem fiskalnog opterećenja za preduzeća koja posluju u Republici Srbiji izradom registra važećih naknada, u cilju dalje kontrole parafiskalnih nameta.
- Uspostaviti sistem izveštavanja o merama i efektima Planova aktivnosti (hodograma), a rezultate kontrola komunicirati sa zainteresovanim stranama iz privrede.
- Propisati i sprovesti brz i efikasan postupak regulisanja skladištenja zaplenjene robe između javnog i privatnog sektora.
- Održati kontinuitet procesa unapređenja uvoznih i izvoznih procedura.